

سوغات زیارت امام رضا(ع) برای زائر

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعلی سجادی زاده
نمونه هدایای زیارتگاه علوم اسلامی رضوی

درباره زیارت همه حضرات معصوم به‌طور کلی در احادیث سفارش شده است، اما درباره زیارت امام رضا(ع) در منابع توصیه‌های بی‌شماری داریم؛ مثل آنکه شیخ حرعاملی در کتاب «إثبات الهداه بالنصوص و المفجزات»، احادیث متعدد چه از منابع شیعی، چه منابع اهل سنت را درباره زیارت آن حضرت آورده است. در این روایات، توجه ویژه‌ای به زیارت امام رضا(ع) شده است.

نقل است روزی پیامبر(ص) با یکی از همسران خود نشستند و که به آن خدا زمان کوتاه شد و آینده و هنگام دفن فرزندان علی بن موسی الرضا(ع) را دیدند و فرمودند: «پاره‌ای از تن من در خراسان دفن می‌شود. هر که او را زیارت کند، ثواب یک حج و عمره برایش ثبت می‌شود». همسر پیامبر(ص) تعجب کرد و پرسید: «یک حج و یک عمره؟». پیامبر(ص) فرمودند: «بلکه دو حج و دو عمره». سپس ادامه دادند: «سه حج و سه عمره». همسر پیامبر(ص) چون هضم مطلب برایش سنگین بود، سکوت کرد و رسول خدا(ص) به همسرشان فرمودند: «اگر ادامه می‌دادی، می‌گفتم هفتاد حج و هفتاد عمره و بلکه هفتصد حج و هفتصد عمره».

امیرالمؤمنین(ع) نیز از پیامبر(ص) نقل کرده‌اند که: «مردی از فرزندان من در خاک خراسان به زهر ستم کشته شود؛ نام او نام من است و نام پدرش، نام پسر عمران، موسی(ع). بداند هر که او را در غربتش زیارت کند، خداوند متعال گناهانش را ببامرزد» و از حضرت موسی بن جعفر(ع) است که فرمودند: «در قیامت که سفره کرامت ماکشوده می‌شود، زائران فرزندم علی(ع)، اجرشان از همه بیشتر است».

زیارت معصومان(ع) با هر کیفیتی که باشد، چون اعلام وفاداری و عرض ارادت و محبت به ایشان است. اجر و ثواب دارد؛ مثل آنکه قرآن با هر کیفیتی خوانده شود، اثرگذار است، البته بهره‌مندی از آن فضایل و ثواب و اجر فوق‌العاده که در روایات برای زیارت امام رضا(ع) آمده است، شروط و آدابی دارد.

هرچه زائر ظرفیت و توان خودش را افزایش دهد، به مقام و جایگاه امام علم داشته باشد و امام را با معرفت زیارت کند، بیشتر از برکات زیارت بهره می‌برد. زائر باید امام را به عنوان حجت خدا بشناسد؛ حتی که حرف و قولش، سند است. علاوه بر این، زائر امام رضا(ع) باید بداند که طاعت آن حضرت واجب است و ایشان، گواه و شاهد و ناظر بر ما هستند و در این گواه بودن، فرقی میان حیات ایشان و پس از آن نیست، بنابراین آنچه ثواب زیارت را افزایش می‌دهد و باعث می‌شود زائر بهره‌ای بیشتر از آن ببرد، معرفت او به مقام امام رضا(ع) است. این زیارت سبب ورود به بهشت می‌شود. دستیابی به معرفت هم، راه و آداب خاص خود را دارد. معرفت ابتدا از امور حسی آغاز می‌شود؛ اینکه زائران خود را به درود و بار حرم، پنجره فولاد و ضریح امام رضا(ع) متبرک می‌کنند و به نیت سلامت و شفا از جای چایخانه و آب سقاخانه می‌نوشند و غذای حضری می‌خورند، جزئی از معرفت البته ابتدای مسیر آن است. حال اگر این تبرک و تلاش برای بیمه شدن در سایه خورشید وجودی علی بن موسی الرضا(ع) را به سیره کلامی و عملی ایشان پیوند نزنیم، معرفتمان متفاوت و کیفی‌تر می‌شود و آثار آن تأقیامت باقی می‌ماند، پس خوب است همان‌طور که به غذای حضری تبرک می‌جوییم، با سخن و سیره امام رضا(ع) هم معنویت و روح خودمان را تقویت کنیم. تأمل و تفکر در مضامین زیارت، قرآن خواندن در حرم مطهر امام هشتم(ع) به قدر توان و اهتمام به قرائت ادعیه و زیارت‌های توصیه‌شده، از راه‌هایی است که به افزایش معرفت ما درباره امام رضا(ع) کمک می‌کند.

مرور سیره امام رضا(ع) نشان می‌دهد که آن حضرت تا چه اندازه از عطایا و نعمات و نیز امتحانات و ابتلائات الهی، راضی و با آن همراه بودند و همین برای زائر حضرت درسی بزرگ است که در زیارت دست‌کم در این یک صفت، خود را شبیه ایشان کند. در زیارت امین... خطاب به ائمه معصوم(ع) می‌خوانیم: «اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِي مُطْمَئِنَّةً بِقُدْرِكَ رَاضِيَةً بِقَضَائِكَ، یعنی خدایا! تو جان مرا مطمئن به قدر و راضی به قضای خویش بگردان». این همان وصفی است که او آن در اخلاق و منش و سبک زندگی امام رضا(ع) دیده می‌شود و زائران ایشان هم باید به قدر توان، خود را به آن آراسته کنند.

اینکه حرم‌های مطهر اهل بیت(ع) مرکزیت دارند و محل رفت‌وآمد ملائکه و اولیاء...! هستند، اراده الهی است و بر اثر همین اراده، انسان‌ها نیز برپایه فطرت الهی خود، به این حرم‌ها کشش و تمایلی ویژه دارند. مهم آن است که این تمایل و علاقه قلبی صرفاً مختص شیعیان نیست، بلکه اهل سنت و فراتر از آن غیرمسلمانان نیز به حرم اهل بیت(ع) میل و کشش دارند؛ چنان‌که یک کشیش مسیحی می‌گفت: «چشم آدمی که به گنبد و بارگاه حضرت علی بن موسی الرضا(ع) می‌افتد، ناخودآگاه روحش آرامش می‌گیرد».

بردار

و بخوان

وحدت و هم‌گرایی

از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی

پس از پیروزی انقلاب و استقرار نظام اسلامی وحدت و هم‌گرایی به عنوان یکی از ارکان سیاست تحکیم وحدت ملی و وحدت بین‌الملل اسلامی و مقابله باسلطه‌جویی استکبار جهانی، در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های کلی نظام اسلامی و قوانین موضوعه تثبیت شد و ضرورت پیگیری و زمینه‌سازی تحقق آن نیز در بیانات حضرت امام خمینی(ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی، هرساله و به‌مناسبت‌های مختلف، تبیین و گوشزد شده و در این امر نهادینه‌سازی نیز صورت گرفته است. «وحدت و هم‌گرایی از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی» نام کتابی است که علیرضا برازش تألیف کرده و نشر امیرکبیر برای اولین بار در سال جاری منتشر کرده است. کتاب هشتاد صفحه دارد و بیانات رهبر انقلاب بدون دخل و تصرف و توضیح در کنار هم آورده شده است.

یکی از مزیت‌های این کتاب، دسته‌بندی کلی و جزئی خوب موضوعات است و دیگری حجم کم آن که خواندنش (برای مخاطبان بیشتری ممکن می‌سازد. رهبر معظم انقلاب راهکارهای ارزشمندی را نیز در این باره ارائه فرموده‌اند که اگر بتوانیم سخنان و پیشنهادهای ایشان را در مورد وحدت اجرا کنیم، بی‌شک دیگر خیلی از مشکلات را نخواهیم داشت.

دسته‌بندی کلی کتاب در شش فصل صورت گرفته است که عبارتند از:

- ۱- تعریف وحدت.
- ۲- اهمیت وحدت و هم‌گرایی.
- ۳- موانع وحدت و عوامل تفرقه.
- ۴- راه‌های رسیدن به وحدت.
- ۵- ثمرات وحدت و هم‌گرایی.
- ۶- منادای وحدت.

آیت...! العظمی خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب و فرزند خلف مرحوم امام خمینی(ره) از منادیان امر وحدت در جهان اسلام هستند. ایشان بارها بر این مسئله تأکید کرده‌اند و حتی وحدت را واجب بزرگی می‌دانند که هر مستحبی بلکه هر واجب درجه‌دومی در مقام تزامم با آن به‌کنار می‌رود. معظم‌له راهکارهای ارزشمندی را نیز در این باره ارائه فرموده‌اند که اگر بتوانیم سخنان و پیشنهادهای ایشان را در مورد وحدت اجرا کنیم، دیگر خیلی از مشکلات را نخواهیم داشت.

قسمتی از متن کتاب:

مادر مسئله وحدت، جدی هستیم. ما اتحاد مسلمین به معنای انصاف را هم معنا کرده‌ایم. اتحاد مسلمین به معنای انصاف مسلمین و فرقی‌گوناگون از عقاید خاص کلامی و فقهی خودشان نیست. ۷۵/۷/۲۶ (وحدت و هم‌گرایی، ص ۱۵).

شهر
SHAHARNEWS.IR
۱۴۰۳ رذر ۱۸
۶ جمادی الثانی ۱۴۲۴
شماره ۳۳۳۹

۱۴

مهر

دعای امام‌زمان(عج) در حق زبان

آموزه‌های دینی روایی ما به‌شدت بر حفظ زبان از گناهان تأکید و راه‌هایی را هم برای آن توصیه می‌کنند. از بهترین دعاها در حق زبان، فرازی است که امام عصر(عج) در دعای معروف «اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِيقَ الطَّاعَةِ» ضمن تصریح وظایف منتظران، از اقشار و صنوف مختلف بیان می‌کنند: «وَسَدِّدْ أَلْسِنَتَنَا بِالضُّوَابِ وَالْحِكْمَةِ، و زبان ما را در درست‌گویی و گفتار حکیمانه استوار ساز!». در کتب لغت، سد به معنای بسته‌شدن است که با استحکام و عدم سوءاستفاده همراه باشد، صواب و حکمت ازجمله آثار قول سدید است.

توصیه مؤکد پیامبر(ص)

نگاه داشتن زبان از گناهانی که شاید کوچک به نظر بیایند، در سیره پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) بسیار اهمیت دارد. نقل است مردی به محضر رسول خدا(ص) رسید و عرض کرد: یا رسول‌ا...! مرا سفارشی کن. حضرت فرمودند: «زبان را نگهدار». رسول‌ا...! مرا سفارشی کن. مجدداً فرمودند: «زبان را نگهدار». گفت: یا رسول‌ا...! مرا سفارشی کن. پیامبر گرامی فرمودند: «زبان را نگهدار و ای مردم! را جز در وروده‌های زبانتان نگفت، یا رسول‌ا...! ایشان را نیز فرمودند: «هر که سخنش را از عملش ننامارد، خطاهایش زیاد شود و عذابش فرارسد».

درخواست اعضای بدن از زبان

امام صادق(ع) هم بر نگاه داشتن و حفظ زبان از گناهانی مثل دروغ و فحاشی، تأکید بسیار می‌کنند و می‌فرمایند: «کسی که صدق در گفتار داشته‌باشد، عملش پاکیزه می‌شود». (الکافی، ج ۲، ص ۱۹۴) و نیز از ایشان است که «روزی نیست جز آنکه هر عضوی خدا مبادا به سبب تو عذاب ببینیم». (الکافی، ج ۲، ص ۱۱۵) و او مشرف می‌شود و می‌فرمودند: «الکافی»، (تو را به ربه خود مان و گذری، خوب هستیم و آن‌ها می‌روند روز به اعضای و کاری به ما نداشته باش. و او را سوگند می‌دهند و خدا ترس می‌شویم. (همان) عذابش زیاد شود و عذابش فرارسد».

بررسی نقش گناهان زبانی و تأثیر گفتار بر سرنوشت انسان

کلید خوشبختی در دست زبان

آمنه مستقیمی زبان در میان اعضا و جوارح آدمی، یکی از مهم‌ترین هاست و نقش مهم و اثرگذاری در خوشبختی و سعادت یا شقاوت و بدبختی او ایفا می‌کند و اگر در اختیار انسان نباشد، می‌تواند منشأ گناهان بزرگی مثل تهمت، دروغ، غیبت، سخن‌چینی، گواهی به باطل، خودستایی، اشاعه فحشا و نشر اکاذیب، بیهوده‌گویی، ناسزاگویی، خشونت زبانی، تک‌دیگری و چاپلوسی، مسخره کردن و آزاررسانی، کفران نعمت و... باشد. لذا حفظ زبان از گناهان، بسیار اهمیت دارد. در این نوشتار، دلایل حفظ زبان را از منظر دینی بررسی کرده‌ایم.

سخت‌ترین عذاب‌ها برای زبان

شاید بسیاری از ما بر این باور باشیم که بدزبانی، فحش‌های ریز و درشتی که در فضای دوستانه و خانوادگی ممکن است بر زبان بیاوریم یا دروغ‌هایی که بر حسب مصلحتی بودن به آن‌ها می‌زنیم، اثر منفی آن چنانی ندارند و نمی‌توانند به زندگی ما آسیب بزنند اما امام صادق(ع) در این باره نظری دیگر دارند و می‌فرمایند: «خداوند، زبان را عذابی دهد که هیچ‌یک از اعضای دیگر را چنان عذابی ندهد. زبان گوید، ای پروردگارا! مرا عذابی دادی که هیچ چیز را چنان عذاب ندادی! در پاسخش گفته شود: سخنی گفتی و به شرق و غرب زمین رسید و به‌واسطه آن، خونی به ناحق ریخته شد و مالی به غارت رفت و ناموسی هتک شد».

عامل لغزش و کم‌حیایی

زبان به‌عنوان ترجمان عقل و اندیشه انسان، باید به خیرات و آنچه خدا حکم کرده است، باز شود. مؤمن مسلمان جز به راستی سخن نمی‌گوید. پرهیز از لغو و سخن بی‌محتوا و بی‌فایده، دیگر وظیفه ما در سبک زندگی اسلامی و مؤمنانه است، چنان‌که قرآن کریم می‌فرماید: «وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ» (مؤمنون، ۳) و از رسول خدا(ص) است که فرمودند: «هر که پرجانگی کند، خطا و لغزش او فراوان می‌شود و کسی که خطا و لغزشش فراوان شود، حیای او کم می‌شود و کسی که حیایش کم شود، پرهیزکاری اش کم می‌شود و کسی که پرهیزکاری اش کم شود، قلیش می‌میرد و داخل دوزخ می‌شود».

بهشت بر دشنام‌گو حرام است

عزیز مصریوسف رامی شناخت و مثل سپرش انسان مؤمن، همچنین مراقب است زبانش به فحش و ناسزا باز نشود، چون می‌داند چه آثار سوئی از این کار بر زندگی او بار می‌شود. امام صادق(ع) می‌فرمایند: فحش دادن، ظلم است و ظالم در آتش دوزخ قرار دارد. (وسائل، ج ۱۱، ص ۲۳۰) و نیز از پیامبر اکرم(ص) است که فرمودند: «خداوند بهشت را حرام کرده است بر هر دشنام‌دهنده بی‌ایروی بی‌حیایی که از آنچه می‌گوید و از آنچه به او گفته می‌شود، باکی ندارد و متأثر و ناراحت نمی‌شود» (کافی، ج ۲، ص ۲۳۳).

روشنا

پیامبر اکرم(ص) ای فاطمه! تواز من هستی و من از تو هستم. (بحارالانوار، ج ۴۲، ص ۳۲).

پیامبر اکرم(ص) ای فاطمه... انت منی و انا منك.

تشت رسوایی زلیخا ز بام افتاد

خدا و برهان روشن حق را ندیده بود (به میل طبیعی) در وصل آن زن اهتمام می‌کرد، ولی ما این چنین کردیم تا قصد بد و عمل زشت را از او بگردانیم که همانا او از بندگان برگزیده

ما بود. (یوسف، ۲۴). یوسف فرار کرد. اونی خواست اسیر خواسته زلیخا و شیطان شود. اما زلیخا از پشت، لباسش را گرفت و لباس پاره شد.

عزیز مصر سر رسید. همسرش، هم برای تلافی کار یوسف و هم برای اینکه گناه خودش آشکار نشود، شروع کرد به دروغ‌گویی که یوسف قصد بدی در مورد او داشته است و باید مجازات شود؛

وَأَسْتَبَقَا الْبَابَ

احکام

آیت ۱...! العظمی خامنه‌ای، ۱. در صورت خطر، اخراج از خانه جایز نیست، اما اگر توقع اجرت دارد و شما تمکن آن را دارید، باید اجرت بپردازید.

۲. با توجه به جواب اول، عبادت شما اشکالی ندارد.

آیت ۱...! العظمی سیستانی: بر پدر واجب است شما را در خانه جا بدهد.

آیت ۱...! العظمی مکارم‌شیرازی: در صورتی که واقعا امنیت کافی در خارج از منزل نداشته باشید، می‌توانید در منزل بمانید و نماز شما صحیح است و چنانچه توانایی بر پرداخت مال الاجاره برای خودتان داشته باشید و پدر قبول کند، می‌توانید بپردازید.

آیت ۱...! العظمی شیرین‌زنجانی: اگر پدر ابتدا راضی به حضور شما در آنجا نیست، ولی در نهایی به‌واسطه حضور شما و اینکه بیرون کردنتان را خلاف شأن خود می‌بیند، قلباً به آن راضی می‌شود، حضور شما در خانه او و نماز خواندن در آنجا اشکالی ندارد.

حق فرزند بر والد

پرسش...! دختری مجرد و شاغل هستم. پدرم می‌گوید از خانه‌ام برو و مستقل زندگی کن! (۱) آیا پدرم می‌تواند مرا از خانه‌اش بیرون کند؟ (۲) اگر او راضی نیست که در خانه‌اش بمانم، حکم نمازهایم چیست؟

پاسخ اجمالی در صورتی که برای زندگی مستقل، تمکن مالی لازم رانداشته باشید یا واقعا امنیت کافی برای زندگی مستقل وجود نداشته باشد، پدرتان نباید شما را از خانه‌اش بیرون کند و به همین دلیل، نمازتان در خانه او نیز صحیح است. البته با توجه به اینکه شاغلید، اگر پدرتان بابت زندگی شما در منزلش، توقع اجاره‌بها دارد و شما نیز توانایی پرداخت آن را دارید، لازم است مبلغ اجاره را پرداخت کنید و درهرحال، رعایت احترام ایشان واجب است.

